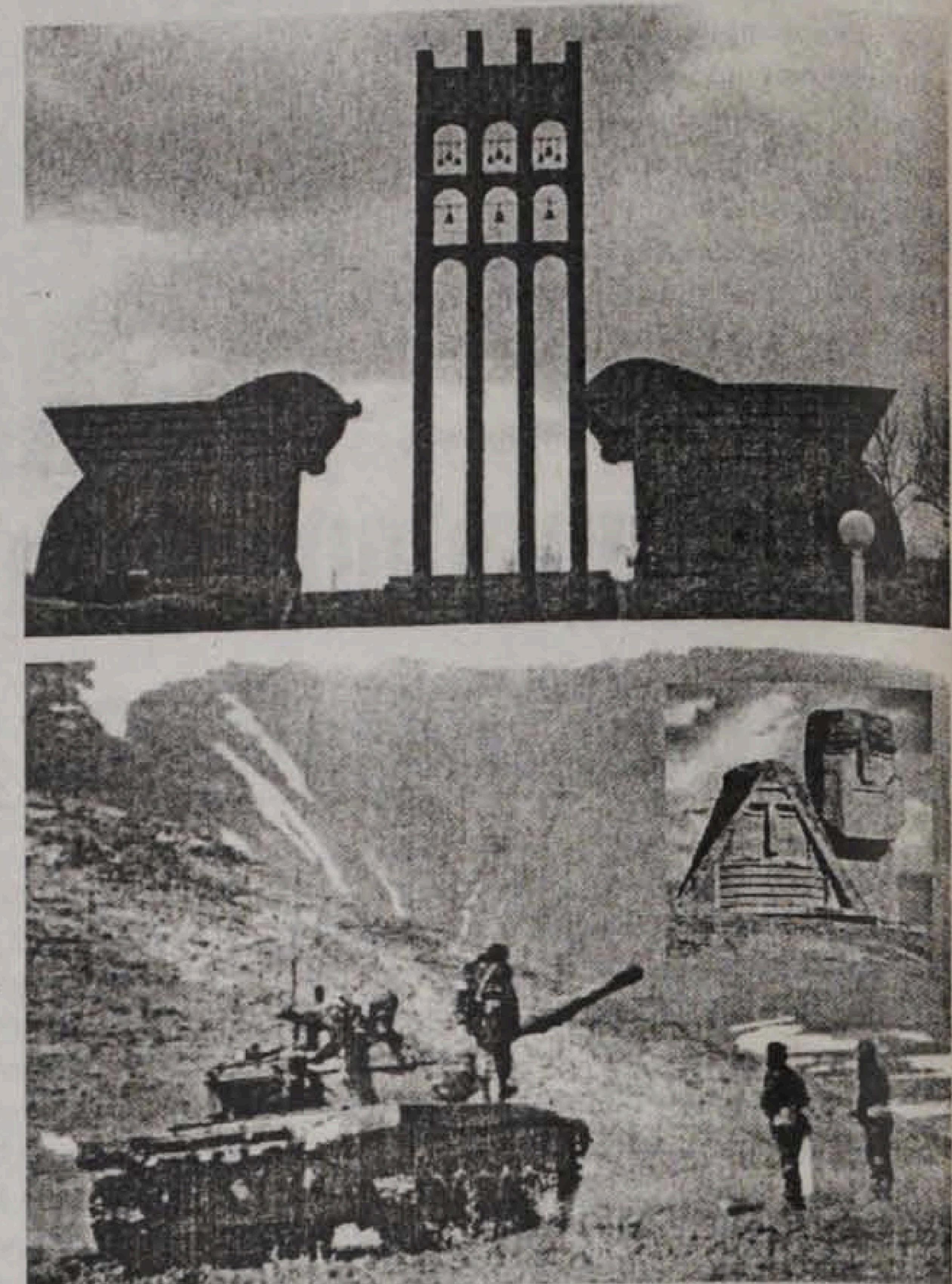
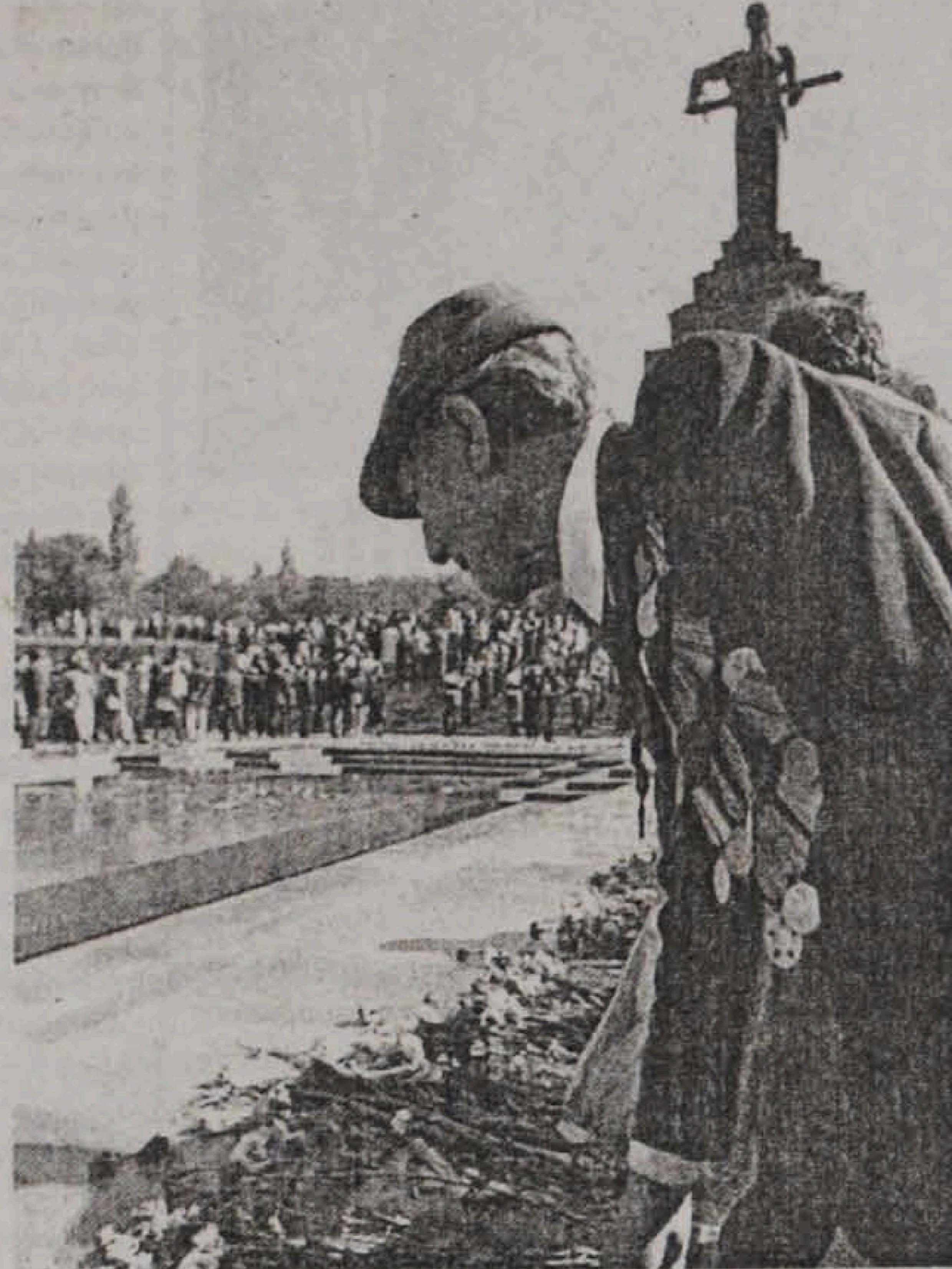

ՄԵՐ ՀԱՂԹԱՎԿՆԵՐԻ ՄԱՅԻՍԸ

«Տեղահանված» Խաչքար

Խահակ Բաղյանը՝ մի խկական «կաղնի», որը վաղուց իր կյանքի աշունն է թևակոխել, հաճելի գրուցակից է, խոսում է հավասարակողված ծայնով, հաճախ գրուց համեմում առակներով ու ասացվածքներով:

1989 թ. մայիսին Խահակ Բաղյանը վերջինն է տեղահանվել իր ծննդավայրից՝ Աղբեղեանի Դաշտեսանի Խաչքական Պուլզի:

Անա գիշերը «զինված» հոդային աշխատանքների համար նախատեսված գործիքներով (բահ, քլոնգ, լինգ և այլն) իրեն ամրացված 3M1-130 ինքնարափ ավտոմեքենայով նա իր տղայի Սերգեյի հետ, գնում են վանքի մոտ: Կանը կոչվում էր Թարգմանչաց և ըստ ավանդության հիմնադրվել էր Մաշտոցի կողմից: Այսուել կար մի հին խաչքար: Բարբարութ հողը 1,5 մետր խորությամբ, ավտոմեքենայի լայնությամբ՝ երեք մետր, մոտ վեց մետր երկարությամբ պետք է փորձեն, որպեսզի կարողանային այնպես մոտենալ խաչքարին, որ թափի հատակը մի փոքր ցած լիներ խաչքարի պատվանդանից:

- Քրտինքը մարմիններս կոխել էր, աղջ լցվում էր բերաններս, մեզ հետ բերած խմելու ջուրը խնայողաբար էին օգտագործում, հաճախ միայն բերան էին ողողում, կոշիկների մեջ ոտքերս ծըլպատում էին, կարծ ասած՝ սկի ստրուկները այդաես չեն աշխատել: Ենչու է, եղագ մի պահ, երբ տղա հորդորեց դադարեցնել «անհմատ» աշխատանքը, բայց ես նրան ասացի: «Տղա, ես իմ հոր ու մոր տապանաքարերը չեն տանում, բայց խաչքարը տանելու եմ...» և նա այլևս չշարունակեց այդ թեմայով խոսել:

Բայց պարզվեց, որ ամենաշատ-պարզ դեռ առջևում է: Սուս տոնականի համար խաչքարը նախօրոք պատրաստած լծակների օգնությամբ միշտ մետր առ միշտ մետր տեղաշարժում ենք: Եղագ մի պահ, երբ տղա թի մնաց նրա տակ, տեղու նեղ, մին ուզեցա գոտալ, արթանել մարդկանց, բայց վախեցա աղբեղանցիները լսեն, մեզ սաղ-սաղ կրաղեն: Կերպակն, խաչքարը անվանական իշեցրին թափում տեղադրված հին անվատողների վրա: Ուժասպատ վկանցի գետնին և լաց եղա: Գոտում աթորները սկսեցին կանչել, երբ մերենայով դուրս եկա գոտից՝ տղային կարգադրելով տուն գնալ և սպասել Նայաստանից եկող ավտոմեքենաներին՝ անվանգ Նայաստան գալու համար:

Մինչև Ղազախ ծանապարհին երկու տեղ կանգեցրին, քանի որ մաշինը աղբեղանական էր, «պատուկեն» էլ տղաս աղբեղանցու ազգանունով էր լրացրել, ես ել գերազանց խոսում եմ իրենց լեզվով, մի կերպ հասա սահման: Տեղեկանալով, որ անցակետով չեմ կարող անցնել, մաշինի բերանը թերեցի դեպի Շամշադին տանող սարերը: Տեղանքը անծանոր, ծանապարի չկա:

տիր» մատյանի եղակի ճակատագիրը:

Վեհափառ պատվիրում է Խահակին համայնքի ժողովի կողմանը ու իրեն ներկայացնելու եկեղեցու նախագիծ՝ այն ֆինանսավորելու համար: Դետագայում Ուկեպարում ոստիկանների եղերական սպանությունից հետո (1991 թ. մայիսի 6) ավտոճանապարհ Ժամանակավոր փակվեց, իսկ երբ վերջապես նրան հաջողություն է նորից գնալ էջմիածին, իմանում է, որ Վեհափառը ծանր հիվանդ է...

Ուզում է, որ Բագրատաշենում եկեղեցի կառուցվի (արդեն գործարարները կառուցվում են) ու իր բերած խաչքարը տեղադրվել այնտեղ: Հէ՞ որ աղանդավորները բաղադրից թափանցել են գյուղերը և մարդկանց հոգիներն ավերելու հետ ավերում են նաև մեր տներն ու շենքերը: Այն, ինչ չկարողացան անել մեր թշնամիները պատրերազմի դաշտում, սրանք անում են «գութով» ու «կարեկցանքով»:

Եր լավն ու հարգը իմացող կենսախինդ մարդ է հսահակ Բաղյանը, և երկի շուտով նրա մասնիկը՝ խաչքարը, «տուն» կութենա:

Խահակ Բաղյանը հոգով հանգիստ, հայացքում լույս ու հավատ, հաղթ բազուկներով (քարելիս ծեռքը՝ «կորչում» է ափի մեջ), մկանուտ մարմնով, քայլվածքը ուղղի, հպարտ մարդ է, որի խոսքը տանն օրենք է, ասես միջնադարից:

Միջնադարյան են նրա աշխատասիրությունը, ազնվությունը, ավանդապաշտությունը: Աշխատող տունտեղ դնող մարդ է: Նրա տունը և ընտանիքին մատով են ցույց տալիս: Տղաներից մեկը բժիշկ-սրտարան է, մյուսը՝ ֆիզիկայի ուսուցիչ: Երեք աղջկներից մեծը մանկավարժ է, միջնեկը՝ բուժքույր, փոքրը՝ ֆինանսիստ:

Նրա համար աշխատելը ոչ թե ծանր բնու է, այլ գոյրերյան իմաստն է, կենսակերպը: Իրենց տան և աղջկա այգու խնամքը ոչ-ոքի չի վստահում, չնայած այգեգործի աշխատանքը ծանր է ու շարունակական: Երբ աղջկը փորձում է բանվոր վարձել, նա զայնանում է, ասելով՝ եթե ուզում եք շուտ մետնեմ, աշխատող բռնեք: Ծնողական հոգատարությամբ խնամքը է ամեն ծանր ու բուի: 20 հեկտար հող է մշակում, խոճկորներ պահում: Ամեն Ամանոր սկսում է նոյն բաժականուվ. «Ամենակարող Աստված, իմ երկիրն խաղաղություն տուր, դաշտերն՝ լիություն, ծնողի աչքին՝ չորություն»: 13 թոռ ունի, 14 ծոռ: Թեև երկար ժամանակ է անցել մեր հանդիպումից, բայց դեռ պարզորոշ հիշում եմ նրա այնքան անկենջ խոսքերը.

- Զկարծեն թե փառամոլ եմ, կամ ինքնասիրահարվածի մինք, շատ խավանական է, չէ, որ խաչքարը բերելիս աղբեղանցիները սպանեն, գիտեն բանի-բանին անհետ կորան, կամ սարերով գալիս մաշին շուտ գար... Պարզապես ուզում եմ, որ իմ և իմ նմանների կյանքի որինակը ուսանելի դաս լինի շատերի համար:

Էղար ԽոջուՅլւն

Խիշ: Խաչքարի թիվին և վարդյակի շուրջ փորագրված է «Սուրբ խաչիս բարեհասա ի տէր Յոհանիսի հոգուն, Ամեն, թվին Ուծ (1607):

Խահակ Բաղյանը խաչքարը տեղափոխելու պատճեով չի կարողացել ամենաահքամեշտ իրեց վերցնել... Պատմության ընթացքում նաման իրավիճակներուն բազմից հայտնված հայց գաղթելիս իր հետ վերցրել է ամենակարուներուց, շատ հաճախ առավելապես ոչ թե նյութական, այլ հոգներ արժեքներ: Ասվածի մի վկայությունն է 1989 թ. բռնագարքի ժամանակ արձանագրաված այս դեպքը է: Խահակ պահն իր հոգու պարտըն է կատարել՝ ազատելով գեղաքանդակը չընաց: Խահակը կարող է պահանջել իր պարտըն ու հաջողակ համար գույքուն և պահանջել իր պարտըն աշխատահարությունը: Եթե պարտըն կարող է կատարել իր պարտըն աշխատահարությունը:

Գիրություն՝ Դ տեղի գլխավոր խմբագիր՝ Ա. ՏԵՐ-ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ

Երևան-19, Մարշալ Բաղրամյան 24թ, հեռ. 56-80-14: Դասիչ՝ 69268, գրանցման վկայական՝ 448:

Ստորագրված է տպագրության՝ 24.05.2009 թ.:

"TITUTIÖH" ("Наука") գաղտ ՀԱՀ ԲԱ